

ÚVOD: VÝVOJ OBYVATELSTVA V ROCE 2006

Populační vývoj v roce 2006 byl ve znamení početní převahy živě narozených nad zemřelými, která byla zaznamenána poprvé po třinácti letech, od roku 1993. Ke kladné hodnotě přirozeného přírůstku přispělo jak zvýšení plodnosti, tak rovněž nižší počet zemřelých osob. Přirozený přírůstek však nebyl vysoký, dosáhl počtu 1,4 tisíce osob. Populační růst tak táhne především přírůstek zahraničním stěhováním, který činil 34,7 tisíce osob. Celkový počet obyvatel České republiky se nepřetržitě zvyšuje již čtvrtým rokem, avšak až do roku 2005 tomu tak bylo výhradně v důsledku imigrace cizinců. Růst populace v roce 2006 ve výši 36,1 tisíce osob byl nejvyšší od vzniku samostatné České republiky v roce 1993 a počet obyvatel České republiky k 31. prosinci 2006 tak činil celkem 10 287,2 tisíce.

Tab. A Pohyb obyvatelstva, 1975-2006

Ukazatel	1975	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Absolutní počty									
Živě narození	191 776	96 097	90 910	90 715	92 786	93 685	97 664	102 211	105 831
Zemřelí	124 314	117 913	109 001	107 755	108 243	111 288	107 177	107 938	104 441
z toho do 1 roku věku	3 713	740	373	360	385	365	366	347	352
Sňatky	97 373	54 956	55 321	52 374	52 732	48 943	51 447	51 829	52 860
Rozvody	26 154	31 135	29 704	31 586	31 758	32 824	33 060	31 288	31 415
Potraty celkem	76 342	61 590	47 370	45 057	43 743	42 304	41 324	40 023	39 959
z toho interrupce	55 511	49 531	34 623	32 528	31 142	29 298	27 574	26 453	25 352
Přistěhovalí	12 835	10 540	7 802	12 918	44 679	60 015	53 453	60 294	68 183
Vystěhovalí	10 434	541	1 263	21 469	32 389	34 226	34 818	24 065	33 463
Přirozený přírůstek	67 462	-21 816	-18 091	-17 040	-15 457	-17 603	-9 513	-5 727	1 390
Přírůstek stěhováním	2 401	9 999	6 539	-8 551	12 290	25 789	18 635	36 229	34 720
Celkový přírůstek	69 863	-11 817	-11 552	-25 591	-3 167	8 186	9 122	30 502	36 110
Počet obyvatel (tis. k 1.7.)	10 062	10 331	10 273	10 287	10 189	10 202	10 207	10 234	10 267
Na 1 000 obyvatel									
Živě narození	19,1	9,3	8,8	8,8	9,1	9,2	9,6	10,0	10,3
Zemřelí	12,4	11,4	10,6	10,5	10,6	10,9	10,5	10,5	10,2
Sňatky	9,7	5,3	5,4	5,1	5,2	4,8	5,0	5,1	5,1
Rozvody	2,6	3,0	2,9	3,1	3,1	3,2	3,2	3,1	3,1
Potraty celkem	7,6	6,0	4,6	4,4	4,3	4,1	4,0	3,9	3,9
z toho interrupce	5,5	4,8	3,4	3,2	3,1	2,9	2,7	2,6	2,5
Přistěhovalí	1,3	1,0	0,8	1,3	4,4	5,9	5,2	5,9	6,6
Vystěhovalí	1,0	0,1	0,1	2,1	3,2	3,4	3,4	2,4	3,3
Přirozený přírůstek	6,7	-2,1	-1,8	-1,7	-1,5	-1,7	-0,9	-0,6	0,1
Přírůstek stěhováním	0,2	1,0	0,6	-0,8	1,2	2,5	1,8	3,5	3,4
Celkový přírůstek	6,9	-1,1	-1,1	-2,5	-0,3	0,8	0,9	3,0	3,5

V průběhu roku 2006 se v ČR živě narodilo 105,8 tisíce dětí, což bylo o 3,6 tisíce více než v roce předchozím a nejvíce od roku 1995, kdy počet živě narozených poprvé klesl pod sto tisíc. Úhrnná plodnost stoupla na hodnotu 1,33 živě narozených dětí na jednu ženu v reprodukčním věku a překonala tak hranici 1,3 považovanou za velmi nízkou úroveň. Pokračující odkládání mateřství do vyššího věku dokládá fakt, že průměrný věk matek dále stoupl o 0,3 roku, na 28,9 let celkem a na 26,9 let při narození prvního dítěte. Mimo manželství se narodilo 33,3 % ze všech živě narozených dětí a 41,6 % prvorozených. Naopak klesá podíl manželských dětí prvního pořadí narozených do osmi měsíců po sňatku (předmanželské koncepce) – v roce 2006 činil 30,0 %.

Během roku 2006 zemřelo 104,4 tisíce osob, tj. o 3,5 tisíce méně než v roce 2005. Mezi hlavní příčiny smrti patřily nemoci oběhové soustavy a novotvary, které loni způsobily celkem 74 % úmrtí. Počet zemřelých kojenců činil 352, úroveň kojenecké úmrtnosti tak dále klesla na hodnotu 3,3 zemřelých kojenců na tisíc živě narozených. Další zlepšení úmrtnostních poměrů se odrazilo v růstu hodnoty naděje dožití při narození oproti roku 2005 o více než půl roku, na 73,4 let u mužů a 79,7 roku u žen. Obdobně stoupla naděje dožití ve věku 60 let na 18,2 roku u mužů a 22,3 let u žen.

Počet uzavřených manželství byl o 1,0 tisíce vyšší než v roce 2005 a dosáhl počtu 52,9 tisíce. Při zachování současné úrovně sňatečnosti by před dosažením 50ti let věku vstoupilo do manželství 70 % žen a 63 % mužů, naopak svobodných by zůstalo 30 % žen a 37 % mužů. Průměrný věk při prvním sňatku dosahoval 31,0 let pro muže a 28,4 roku pro ženy, v obou případech o 0,3 roku více než v předchozím roce. Zároveň bylo během roku 2006 rozvedeno 31,4 tisíce manželství, což byl počet o 127 vyšší než v roce 2005. Ukazatel úhrnné rozvodovosti dosáhl hodnoty 48,7 % manželství končících rozvodem.

Po sedmnácti letech došlo k zastavení poklesu počtu potratů – jejich celkový počet v roce 2006 dosáhl stejně jako v předchozím roce hodnoty 40,0 tisíc. Mění se však struktura potratů; zatímco počet samovolných potratů vzrostl o 1,1 tisíce na 13,3 tisíce, počet umělých přerušení těhotenství klesl o 1,1 tisíce na 25,4 tisíce. Úroveň úhrnné potratovosti v roce 2006 činila 0,53 potratu na jednu ženu, úroveň úhrnné umělé potratovosti dosahovala hodnoty 0,34.

Registrovanou zahraniční migrací přibýlo za uplynulých rok v České republice 34,7 tisíce osob. Vzrostl přitom jak počet přistěhovaných (o 7,9 na 68,2 tisíce), tak počet vystěhovaných (o 9,4 na 33,5 tisíce), čímž se snížila hodnota přírůstku stěhováním ve srovnání s rokem 2005 o 1,5 tisíce osob. Struktura cizinců podle státního občanství, kteří největší měrou přispívají k početnímu růstu obyvatel České republiky, zůstává stálá. V roce 2006 měla ČR nejvyšší kladné saldo stěhování s Ukrajinou (13,0 tis.), následovaly Slovensko (6,2 tis.) a Vietnam (4,1 tis.).

Tab. B Základní intenzitní ukazatele demografického vývoje, 1975-2006

Ukazatel	1975	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Úhrnná plodnost	2,40	1,28	1,14	1,15	1,17	1,18	1,23	1,28	1,33
Průměrný věk matek při prvním porodu	22,5	23,3	24,9	25,3	25,6	25,9	26,3	26,6	26,9
Podíl narozených mimo manželství (%)	4,5	15,6	21,8	23,5	25,3	28,5	30,6	31,7	33,3
Úhrnná umělá potratovost	0,76	0,68	0,47	0,44	0,42	0,40	0,37	0,35	0,34
Tabulková prvosňatečnost-ženy	97,7	80,0	74,4	72,5	72,4	68,7	69,8	69,1	69,7
Průměrný věk při 1.sňatku-ženy	21,4	24,6	26,4	26,9	27,2	27,7	28,0	28,1	28,4
Úhrnná rozvodovost (%)	30,1	38,5	41,3	44,6	45,7	47,9	49,3	47,3	48,7
Naděje dožití při narození-muži	67,1	69,7	71,6	72,1	72,1	72,0	72,5	72,9	73,4
Naděje dožití při narození-ženy	74,0	76,6	78,3	78,4	78,5	78,5	79,0	79,1	79,7
Kojenecká úmrtnost	19,4	7,7	4,1	4,0	4,1	3,9	3,7	3,4	3,3

Protože středem zájmu o statistiku obyvatelstva v České republice je plodnost žen, jež v posledních letech opět začala růst, v letošním vydání publikace Vývoj obyvatelstva se soustředíme na analýzu plodnosti, a to jak z transversálního, průřezového pohledu roku 2006, tak z pohledu generačního. Porovnáme vývoj v „baby-boomovém“ roce 1975 se současnou situací a vysvětlíme, proč současný vzestup plodnosti nelze považovat za výjimečný nebo dramatický jev. Úroveň plodnosti analyzujeme za použití alternativních metod výpočtu úrovně plodnosti. Rok 1975 spolu s rokem 1995 používáme pro porovnání demografických trendů i v analýze ostatních demografických jevů. V závěru publikace naleznete přehledné odkazy na zdroje demografických dat dostupné na internetovém portálu Českého statistického úřadu www.czso.cz i jinde.